

Становище

От проф. дфн Бойка Елит Цигова

по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор”
по професионално направление: 2.1. Филология, Докторска програма
„Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия”
(Индийска литература и култура).

Докторантката **Антония Иванова Начева** е зачислена в редовна докторантура към катедра „Класически Изток“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ на 10.02.2020 г., с дисертационен труд на тема **„КОНЦЕПЦИЯТА АНАНДАМАЯ КОША СПОРЕД АДИ ШАНКАРА АЧАРЯ“**. Отчислена е с право на защита на 10.02.2023 г. Научен ръководител на докторантката е професор д-р Милена Братоева.

Приложената от кандидата документация по конкурса отговаря на изискванията на закона, правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Процедурата по конкурса протече в съответствие със законовите изисквания.

Целта на дисертационния труд е да разкрие в дълбочина значението на понятието *анандамая коша*, като се разкрие същността на понятието в коментарите на Шанкара и в доктрината на философската школа Адвайта веданта. В началото се изследва употребата на двете думи, *ānanda* и *kośa*, във ведическите текстове (Rgveda, Atharvavedaḥ), Брахманите (Brāhmaṇas), основните упанишади, Brahmasūtras, Gauḍapādakārikā, Bhagavadgītā и в коментарите на Шанкара върху основните упанишади, Брахмасутра,

Гаудападакарика и Бхагавадгита. Задачата е да се разкрие същността на концепцията в коментарите на Шанкара и в доктрината на философската школа на Адвайта Веданта.

За постигане на поставените в дисертацията цели е използван основно анализ на екзегезиса на Шанкара, като е проследено приложението на коментаторските му методи в „*Таиттирия упанишад*“ (ТУ) и БС (*Брахмасутра*) 1.1.(6). Изследванията за *анандамая коша* са направени въз основа на ТУ, като са сравнени преводите на тази упанишада на Дойсен, Мюлер, Шастри, Съркин и Оливъл. За анализа на коментарите на Шанкара е използван превода на Шастри (*Aitareya & Taittiriya Upanishads with Shankara Bhashya. English Translation, Sastri.Sitarama.The India Printing Works, Madras, 1923*).

След преглед на биографиите и съвременните изследвания върху живота на Шанкара, в **глава 1** е предложен обобщен синопсис на житията му. Направен е и преглед на съвременните стилометрични методи, използвани от Хакер, Андрианич и други индолози в изследване и доказване на авторството на Шанкара. Въз основа на тези изследвания, като автентични и база за сравнение авторката използва коментарите на *Брахмасутра*, *Таиттирия* и *Брихадараняка упанишади*.

Втората част от **втора глава** изследва етимологията и семантиката на думата *коша* в обхващащите изследването за *ананда* паметници, както и в *Гаудападакарика* и в коментарите на Шанкара на основните Упанишади, *Брахмасутра* и *Бхагавадгита*. Проследена е хронологично появата на концепта *панчакоша* и е направен опит да се анализира развитието в значението на термина до използването му в дискурса на веданта, като вместилище на *брáхман*, което ограничава изначалната му безкрайност в рамките на човешкото същество и различните му аспекти и проявления. Според авторката, това изследване е ново и не е правено преди това в областта на индологията.

В **трета глава** е представена структурата и съдържанието на „*Таиттирия упанишад*“ (ТУ), през призмата на преглед на съвременните изследвания на ТУ. Описани са същността и произхода на методите на екзегезис, използвани от Шанкара в коментарите му на „*Таиттирия упанишад*“.

В **четвърта глава** е разгледана структурата на *Брахмасутра* (БС), както и основните философски послания в нея, като основополагащи за школата Адвайта веданта. В този контекст се разглеждат както връзката с по-старата ритуална миманса, първа мимамса и веданта, утгара мимамса и мястото, така и разбиранията на Śaṅkara и неговите ученици и школата Адвайта.

Изследването в **пета глава** се основава на произведенията *Атмабодха* и *Вивекачудамани*, традиционно приписвани на Шанкара и много малко изследвани; на коментарите на Шанкара върху главата за блаженството (Brahmānandavallī) към *Таиттирия упанишад*, върху главата за *Блажения аз* в *Брахмасутра* и откъси от основните Упанишади. Изследвана е и част от семантичната история в някои от древните паметници на думите, присъстващи в наименованията им.

Заклучението включва обобщение на изследванията във всяка една глава и основните изводи, насоките за бъдещи изследвания.

Представената докторска дисертация е оригинално научно изследване, което показва системни теоретични знания и оригинални разсъждения, съчетани с доказани тези. Важните приносни моменти в дисертацията могат да бъдат обобщени както следва:

- В анализите са проследени и разяснени философските идеи и послания на Ади Шанкара.
- Описани са същността и произхода на методите на екзегезис, използвани от Шанкара в коментарите му на „*Таиттирия упанишад*“.
- Разгледан е концептът *панчакоша* през призмата на част от семантичната

история на наименованията на всяка *коша* и в произведенията, приписвани на Шанкара *Атмабодха* и *Вивекачудамани*.

- Систематизиране на български език на изследванията върху житията, датирането и авторството на Ади Шанкара.

- Изхождайки от изводите и методите, приложени в настоящата дисертация, биха могли да се проведат бъдещи изследвания на коментарите на Шанкара, на други Упанишади или части от *Брахмасутра*, или на други негови произведения, разглеждайки различна концепция.

- Настоящият труд би могъл да бъде и източник на научна информация за семантичната история на понятията *ананда* и *коша*, на систематизирана информация за живота на Шанкара и неговите жития, както и за съвременните методи, които доказват авторството му.

Авторката на дисертационния труд има **6 публикации** по темата на дисертацията. Авторефератът на дисертационния труд е структуриран и е съобразен с основните моменти и приноси на дисертацията. В него са представени точно основните аспекти и идеи на докторската дисертация.

Докторантката несъмнено притежава задълбочени теоретични знания и приложни умения за самостоятелни научни изследвания.

Общата ми оценка за дисертационния труд, автореферата и научните публикации на Антония Начева е положителна.

Препоръчвам научното жури да предложи на уважаемите членове на Факултетния (научния) съвет на ФКНФ на АНТОНИЯ ИВАНОВА НАЧЕВА да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор” на в професионално направление 2.1. Филология (Индийска литература и култура).

24.03.2024

Проф. дфн Бойка Цигова